

השפעת מגפת הקורונה על שיעורי ההתחסנות לשפעת בישראל: ניתוח סדרות זמן מקוטעות (Interrupted Time Series) מבוסס אוכלוסייה

עדי תורגמן^{1,2}, גנאדי דרוזדינסקי^{1,2}, לאונרד ליבוביץ'^{1,2}
¹בית חולים בילינסון, מרכז רפואי רבין, פתח תקווה, ישראל; ²אוניברסיטת תל אביב, תל אביב, ישראל

רקע

מגפת הקורונה היוותה אתגר מהותי להתנהגויות בריאות שגרתיות, לרבות ההענות לחיסונים. אף שהחיסון נגד נגיף השפעת הוא כלי מרכזי במניעת תחלואה חמורה, טרם הובררה במלואה השפעתה ארוכת הטווח של מגיפת הקורונה על שיעורי ההתחסנות לשפעת באוכלוסייה.

מטרות

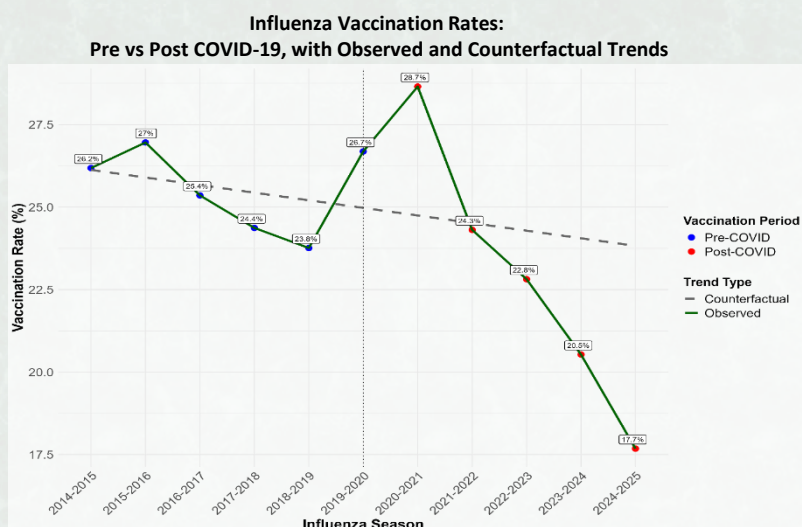
להעריך את השפעת מגפת הקורונה על שיעורי ההתחסנות לשפעת בישראל לאורך זמן, תוך בחינת הבדלים בין מגדרים וקבוצות גיל שונות מבחינת מגמות ההתחסנות.

שיטות

בוצע ניתוח סדרות זמן מקוטעות (Interrupted Time Series) מבוסס אוכלוסייה בהתבסס על נתוני שירותי בריאות כללית – ספקית שירותי הבריאות הגדולה בישראל. המחקר כלל מבוגרים בני 21 ומעלה לאורך 11 עונות שפעת (2014–2015 עד 2024–2025). נקודת ההתערבות הוגדרה כעונת 2019–2020, שבה החלה מגפת הקורונה. שיעורי ההתחסנות נותחו מדי שנה וחולקו לפי מין וקבוצת גיל (21–40, 41–64, 65 ומעלה). מודלים של רגרסיה לינארית שימשו להערכת שינויים במגמות ההתחסנות לפני ואחרי תחילת מגפת הקורונה. בנוסף, בוצע ניתוח counterfactual להערכת שיעורי ההתחסנות הצפויים בהיעדר המגפה, בהתבסס על מגמות ההתחסנות טרום המגיפה.

ממצאים

שיעור ההתחסנות הכללי לשפעת ירד מ-26.2% בעונת 2014–2015 ל-17.7% בעונת 2024–2025, למרות עלייה זמנית ל-28.7% בעונת 2020–2021. לאחר פרוץ המגפה נצפתה ירידה שנתית ממוצעת של 2.3 נקודות אחוז ($p=0.0013$), כשהירידה החדה ביותר נרשמה בקרב בני 65 ומעלה (מ-64.8% ל-49.2%). הירידה באה לידי ביטוי בכלל קבוצות הגיל והמגדר, ללא הבדל מובהק בין נשים לגברים, אך עם מגמה תלולה יותר ככל שהגיל עולה. בנוסף נמצא כי שיעור ההתחסנות בעונת 2024–2025 היה נמוך ב-5.7 נקודות אחוז ביחס למגמה הצפויה אלמלא המגפה.

מסקנות והמלצות

הממצאים מצביעים על ירידה עקבית ומשמעותית בשיעורי ההתחסנות לשפעת בישראל מאז מגפת הקורונה, בייחוד בקרב האוכלוסייה המבוגרת. נדרשים מאמצי הסברה והתערבות מצד מערכות בריאות הציבור, במטרה לשקם את האמון ולהגביר את ההיענות לחיסונים שגרתיים בקרב כלל האוכלוסייה.